

Fimea kehittää, arvioi ja informoi

JULKAISUSARJA 1/2017

APTEEKKIEN
TILINPÄÄTÖSANALYYSI
VUOSILTA 2012–2015

 fimea

APTEEKKIEN TILINPÄÄTÖSANALYYSI VUOSILTA 2012–2015

Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 1/2017

© Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
2017

Julkaisija

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Postiosoite: PL 55, 00034 FIMEA
Puh. vaihde: 029 522 3341
www.fimea.fi

Jakelutiedot

www.fimea.fi/laaketieto/julkaisut

2.korjattu painos

ISBN 978-952-5624-72-4
ISSN-L 1799-7135
ISSN 1799-7135 (painettu)
ISSN 1799-7143 (verkkojulkaisu)

KÄSIKIRJOITTAJAT

Leena Reinikainen

Proviisori, yo-merkonomi
Kehittämissuunnittelija
Lääkehoitojen arviointi -prosessi,
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Tuomas Oravilahti

FM, proviisori
Lääketaloustieteilijä
Lääkehoitojen arviointi -prosessi,
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Pertti Happonen

LL, MPH
Johtaja
Lääkehoitojen arviointi -prosessi,
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	4	4.4	Liikevoitto, verotettavat tulot, veroaste ja palkkaoikaisu	13
RESUMÉ	5	4.5	Liikevoittoon vaikuttavia tekijöitä	13
ABSTRACT	6	4.6	Nollavoittoehto ja tappiollinen toiminta	14
1 JOHDANTO	7	4.7	Suuret apteekit ja erittäin hyvä kannattavuus ...	14
2 SELVITYKSEN TAVOITTEET	8	4.8	Apteekkien liikevoittoprosentti	15
3 AINEISTO JA MENETELMÄT	9	5	APTEEKKIEN TILOISSA TOIMIVAT YHTIÖT	16
4 YLEISKUVA APTEEKKIEN KANNATTAVUUDESTA	11	6	APTEEKKIEN VAKAVARAISUUS JA MAKSUVALMIUS	17
4.1 Liikevaihto	11	7	JOHTOPÄÄTÖKSET	19
4.2 Myyntikate	12		LÄHTEET	20
4.3 Liikevoitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	12		LIITTEET	21

TIIVISTELMÄ

Reinikainen L, Oravilahti T, Happonen P. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2012–2015. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Fimea kehittää, arvioi ja informoi julkaisusarja 1/2017. 25 s. ISBN 978-952-5624-72-4 (pdf).

Tausta

Fimean lakisääteisiin apteekkien valvonta- ja kehittämistehtäviin kuuluu varmistaa lääkkeiden maanlaajuinen saatavuus ja apteekkiverkoston kattavuus. Tämän tueksi Fimea on laatinut tähän mennessä viisi laajaa selvitystä apteekkien taloudellisen tilan kehittymisestä. Fimea laatii jatkossakin vuosittain apteekkien tilinpäätösanalyysin, jotta voidaan varmistaa lääkkeiden saatavuus, arvioida apteekkien tulonmuodostusta koskevien uudistusten tarpeellisuutta sekä jatkossa seurata niiden vaikutuksia.

Tavoitteet

Selvityksen tavoitteena oli tarkastella apteekkien talouden kehittymistä vuosina 2012–2015 sekä päivittää vuonna 2015 julkaistua edellistä tilinpäätösanalyysiä.

Menetelmät

Tilinpäätösanalyysi pohjautuu taloustietoihin, joita apteekkarit ovat lähettäneet Fimealle. Tilinpäätösanalyysissä ovat mukana ne yksityiset apteekit, jotka olivat toiminnassa koko tarkastelujakson ajan ja joilla oli täysi tilikausi vuosina 2012–2015. Aineisto analysoitiin kuvailevin menetelmin.

Tilinpäätösanalyysi jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan apteekkien liikevaihtoon, myyntiin ja kannattavuuteen liittyviä asioita yleisesti. Toisessa osassa tarkastellaan vuoden 2015 tietojen pohjalta apteekkien yhteydessä toimivia yhtiöitä sekä näiden liikevaihtoa ja liikevoittoa. Viimeisessä osassa tarkastellaan apteekkien omavaraisuusastetta, suhteellista velkaantuneisuutta sekä maksuvalmiutta.

Tulokset

Apteekkien keskimääräinen liikevaihto kasvoi vuosina 2012–2015 lähes 8 %. Apteekkien lääkemyynti kasvoi tarkastelujaksolla 9,5 % ja yleisten kauppatavaroiden myynti kasvoi vajaat 4 %. Erityisesti suuret apteekit ovat siirtäneet yleisten kauppatavaroiden myyntiä apteekkien yhteydessä toimivien yhtiöiden toiminnaksi.

Vuonna 2015 apteekkien keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä oli noin 267 000 euroa, joka on vajaat 6 % enemmän kuin vuonna 2012. Yli 40 %:lla aineiston apteekteista omavaraisuusaste oli hyvä. Suhteellinen velkaantuneisuus oli hyvä kaikilla aineiston apteekkeilla. Apteekkien myyntikatteissa oli havaittavissa pientä laskua ja apteekkien maksuvalmius oli tarkastelujaksolla heikentynyt.

Johtopäätökset

Aineiston apteekkien toiminta on ollut vuonna 2015 liiketaloudellisesti hyvin kannattavaa ja apteekit ovat pääsääntöisesti vakavaraisia. Apteekkien väliset erot liikevoiton suhteen vaihtelevat suuresti eri liikevaihtoryhmien sisällä. Myös liikevaihtoryhmien ääripäät poikkeavat toisistaan huomattavasti. Kaikkein pienimpien apteekkien toiminta edellyttää tarkkaa taloudellista suunnittelua ja keskimääräistä suurempaa apteekkarin työpanosta.

RESUMÉ

Reinikainen L, Oravilahti T, Happonen P. Apotekens bokslutsanalys för åren 2012–2015. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea. Publikationsserien Fimea utvecklar, utvärderar och informerar 1/2017. 25 s. ISBN 978-952-5624-72-4 (pdf).

Bakgrund

Fimeas lagstadgade tillsyns- och utvecklingsuppdrag gällande apoteken omfattar att säkerställa en riksomfattande tillgång till läkemedel och ett heltäckande apoteksnät. För att stödja detta har Fimea hittills utarbetat fem omfattande utredningar om utvecklingen av apotekens ekonomiska situation. Fimea sammanställer även i fortsättningen varje år bokslutsanalys av apoteken för att säkerställa tillgången till läkemedel, bedöma behovet av reformer av apotekens inkomstbildning samt fortsatt följa upp effekterna av dem.

Mål

Målet med utredningen var att granska apotekens ekonomiska utveckling åren 2012–2015 och att uppdatera föregående bokslutsanalys, som publicerades 2015.

Metoder

Bokslutsanalysen grundar sig på ekonomiska data som apotekarna har lämnat in till Fimea. Bokslutsanalysen omfattar de privata apotek som var verksamma under hela granskningsperioden och som hade en hel räkenskapsperiod åren 2012–2015. Materialet analyserades med beskrivande metoder.

Bokslutsanalysen är indelad i tre delar. I den första delen granskas ärenden som anknyter till apotekens omsättning, försäljning och lönsamhet generellt. I den andra delen granskas de bolag som verkar i anslutning till apoteken samt deras omsättning och rörelsevinst utifrån uppgifterna för 2015. I den sista delen granskas apotekens soliditetsgrad, relativa skuldsättning och likviditet.

Resultat

Apotekens genomsnittliga omsättning ökade med knappt 8 procent under åren 2012–2015. Apotekens läkemedelsförsäljning ökade med 9,5 procent, och försäljningen av apotekens allmänna handelsvaror ökade med knappt 4 procent under granskningsperioden. I synnerhet de stora apoteken har överfört försäljningen av de allmänna handelsvarorna till bolag som verkar i anslutning till apoteken.

År 2015 var apotekens genomsnittliga rörelsevinst före extraordinära poster cirka 267 000 euro, vilket innebär en ökning med knappt 6 procent från år 2012. Över 40 procent av de apotek som ingick i materialet hade en god soliditetsgrad. Den relativa skuldsättningen var god i alla de apotek som ingick i materialet. Apotekens försäljningsbidrag hade sjunkit något och likviditeten hade försvagats under granskningsperioden.

Slutsatser

De apotek som ingick i materialet hade affärsmässigt en mycket lönsam verksamhet 2015, och apoteken hade huvudsakligen bra soliditet. Rörelsevinsten före extraordinära poster för apoteken varierade mycket inom de olika omsättningsgrupperna. Även ytterligheterna inom omsättningsgrupperna skiljde sig åt betydligt. Verksamheten vid de minsta apoteken kräver noggrann ekonomisk planering och större arbetsinsats av apotekaren än vid apoteken i genomsnitt.

ABSTRACT

Reinikainen L, Oravilahti T, Happonen P. Analysis of pharmacies' financial statements for 2012–2015. Finnish Medicines Agency Fimea. Serial Publication Fimea Develops, Assesses and Informs 1/2017. 25 p. ISBN 978-952-5624-72-4 (pdf).

Background

The statutory pharmacy supervision and development duties of the Finnish Medicines Agency Fimea include ensuring nationwide access to medicines through a comprehensive pharmacy network. To support the fulfilment of these duties, Fimea has, to date, prepared five extensive studies on the financial performance of pharmacies. Fimea will continue to prepare analysis of Finnish pharmacies' annual financial statements with the objective of ensuring access to medicines, assessing the need for reforms of pharmacy income formation, and monitoring the impact of such reforms.

Aims

The aim of the report was to assess the financial performance of pharmacies in the period 2012–2015, and to bring the previous financial statement analysis published in 2015 up to date.

Methods

The financial statement analysis is based on financial data submitted to Fimea by pharmacy owners. The financial statement analysis covers all private pharmacies in operation throughout the review period and with a full financial year in the period 2012–2015. The material was analyzed using descriptive methods.

The financial statement analysis consists of three sections. The first section assesses pharmacy turnover, sales, and issues generally related to profitability. The second section analyses companies operating in conjunction with pharmacies, as well as their turnover and operating profit. This analysis is based on information provided for 2015. The final section of the report assesses the equity ratio, total debt ratio and liquidity of pharmacies.

Results

The average turnover growth for pharmacies in 2012–2015 was almost 8 %. Pharmaceutical sales increased 9,5 % and sales of general goods increased almost 4 % in the period of analysis. The sale of general goods, particularly in big pharmacies, was carried out by other companies operating within the pharmacy premises.

In 2015, pharmacies recorded an average profit before extraordinary items of EUR 267 000, which is approximately 6 % higher than in 2012. Over 40 % of the pharmacies covered by the report recorded a healthy equity ratio. All pharmacies included in the report had a sound total debt ratio. During the period of analysis, pharmacies' sales margins had slightly decreased and pharmacies liquidity had weakened.

Conclusions

The operations of the pharmacies covered by the report were very profitable in 2015, and most of the pharmacies were financially sound. Differences between pharmacies' profit before extraordinary items varied considerably inside the turnover groups. The extremities of the turnover groups also differed significantly. The activity of the smallest pharmacies requires very accurate financial planning and greater labor input of the proprietary pharmacist than average.

1 JOHDANTO

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean lakisääteisinä tehtävinä ovat lääkkeiden maanlaajuksen saatavuuden ja apteekkiverkoston kattavuuden varmistaminen. Käytännössä Fimea kokoaa, tuottaa, arvioi ja välittää riippumatonta ja ajantasaista tietoa lääkkeistä ja niiden käytöstä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille, väestölle sekä julkisen päätöksenteon tarpeisiin. Fimea on laatinut tähän mennessä viisi laajamittaista selvitystä apteekkien taloudellisen tilan kehittymisestä (Mäntylä ym. 2011, Mäntylä ym. 2012, Mäntylä ym. 2013, Mäntylä ym. 2014, Mäntylä ym. 2015).

Lääkepolitiikka 2020 -asiakirjassa on asetettu yhteisiä tavoitteita sosiaali- ja terveysalan viranomaisille ja lääkelaan toimijoille. Asiakirjan mukaan lääkehuollon keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa tehokas, turvallinen, tarkoituksenmukainen ja taloudellinen lääkehoito kaikille sitä tarvitseville. Lääkehuollon on oltava myös laadukasta, vaikuttavaa ja kustannustehokasta, jolloin kansalaisille on turvattu hyvä lääkkeiden saatavuus kaikissa olosuhteissa sekä ammatillisesti toimiva jakelijärjestelmä. Rahoitusjärjestelmien on tuettava lääkehoitoa ja palveluita, jotka edistävät työ- ja toimintakyvyn säilyttämistä ja omatoimista selviytymistä. Lisäksi lääkekorvausjärjestelmän on tuettava kustannusvaikuttavaa hoitoa kustannusten hillitsemiseksi.

Läkelain mukaan apteekki on lääkehuollon toimintayksikkö, jonka tehtävänä on lääkkeiden vähittäismyynti, jakelu, valmistus sekä lääkkeisiin liittyvä neuvonta ja palvelutoiminta. Apteekkia on pidettävä auki siten, että lääkkeiden saatavuus on turvattu ja lääkevalikoiman sekä määrän on vastattava tavanomaisen asiakaskunnan tarpeita. Apteekkilupaan voidaan liittää lääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi apteekkiliikkeen aukioloaikoja tai sivuapteekin ja apteekin palvelupisteen ylläpitämistä koskevia ehtoja. Apteekkilupa on henkilökohtainen ja apteekkitoimintaa voidaan harjoittaa vain toiminimellä (yksityinen ammatinharjoittaja). Fimea päättää apteekkien sijaintialueista, lukumäärästä ja niihin liittyvistä muutoksista.

Apteekkialan toimintaympäristö poikkeaa muusta erikoiskaupasta. Lääkehuollon toiminnan keskeinen tavoite on kansanterveydellinen ja yksilön elämänlaatuun perustuva, jolloin kyseessä on ensisijaisesti terveydenhuollon näkökulma. Apteekit eivät esimerkiksi kilpaile lääkkeiden hinnoilla, sillä lääkkeiden hinnanmuodostus ja kate rakenne on Suomessa tarkasti säädeltyä. Näin ollen lääkkeiden hinnat ovat kaikissa suomalaisissa apteekeissa samat. Lääkekorvausjärjestelmällä on myös rajoitettu asiakkaan päätösvaltaa muun muassa reseptilääkkeiden, kerralla toimitettavan määrän ja ostokertojen toimitusvälien suhteen. Lisäksi yrittäjien eli apteekkareiden vaihtuvuus apteekeissa on todennäköisesti nopeampaa kuin erikoiskaupassa keskimäärin. Apteekki on kuitenkin liiketoiminnallinen yksikkö, ja kuten kaikilla yrityksillä, sen toimintaan sisältyy luonnollisesti myös liiketoiminnallisia tavoitteita ja riskejä. Tästäkin huolimatta apteekit toimivat ensisijaisesti osana suomalaista terveydenhuoltoa.

Aikaisemmin julkaistujen tilinpäätösanalyysien mukaan apteekkitoiminta on ollut pääsääntöisesti liiketaloudellisesti kannattavaa. Vain muutamalla prosentilla apteekeista on näyttänyt olevan pidemmän aikavälin kannattavuusongelmia. Maankattava apteekkipalveluiden saatavuus on pysynyt ennallaan ja kannattamattomimmat apteekit ovat sijainneet tavallisimmin kaupunkien keskustoissa. Apteekkien keskimääräinen liikevaihto on kasvanut vuodesta 2010 lähtien. Myös apteekkien keskimääräinen liikevoitto on kasvanut vuodesta 2013 lähtien. Erityisesti apteekit ovat lisänneet yleisten kauppatavaroiden myyntiä. Liikevaihdoltaan suuret apteekit ovat hoitaneet merkittävän osan yleisten kauppatavaroiden myynnistä apteekkien yhteydessä toimivien yhtiöiden kautta. Yhtiötoiminnalla on näin ollen ollut huomattava vaikutus apteekkien todelliseen kannattavuuteen.

Tässä selvityksessä päivitetään edellä mainittuja apteekkien tilinpäätösanalyysijä niiden taloustietojen pohjalta, jotka on saatu vuoden 2015 apteekkimaksun määräämistä varten. Käytössä olevan datan perusteella kaikkia perinteisiä tilinpäätösanalyysin ja yritystoiminnan tunnuslukuja ei kuitenkaan ole voitu laskea.

2 SELVITYKSEN TAVOITTEET

Ensisijaisena tavoitteena oli selvittää apteekkien talouden kehittymistä aikavälillä vuoden 2012 alusta vuoden 2015 loppuun.

Selvityksessä tarkastellaan apteekkien kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta sekä arvioidaan apteekkien tiloissa toimivien yhtiöiden vaikutuksia apteekkien todelliseen kannattavuuteen.

Tämä selvitys päivittää vuosina 2011–2015 tuotettua tietoa apteekkien taloudellisesta tilanteesta Fimean perustehtävien mukaisesti.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

Apteekkimaksusta annetun lain mukaan apteekkarin tulee toimittaa Fimealle ilmoitus liikkeen tuloista ja menoista kunakin kalenterivuonna viimeistään seuraavan vuoden toukokuun 1. päivänä apteekkimaksun määräämistä varten. Ilmoitus annetaan Fimean vahvistamalla lomakkeella, ja ilmoitukseen liitetään apteekin tuloslaskelma ja tase. Tässä tilinpäätösanalyysissä on hyödynnetty osaa näistä tiedoista vuosilta 2012–2015.

Suomessa oli 612 toiminnassa olevaa apteekkia vuonna 2015. Alkuperäinen aineisto sisältää näiden kaikkien, mukaan lukien kahden yliopiston apteekin tulostiedot kyseisiltä vuosilta. Tilinpäätösanalyysissä käsitellään kuitenkin vain sellaisia yksityisiä apteekkeja, jotka ovat olleet toiminnassa koko tarkastelujakson ajan ja joilla oli täysi tilikausi vuosina 2012–2015. Yliopiston apteekista ei ole käytettävissä sivuapteekkikohtaisia taloustietoja, eikä näin ole mielekästä verrata koko Yliopiston apteekki-konsernia yksityisiin apteekkeihin. Yhtenäisyyden vuoksi myös Itä-Suomen yliopiston apteekkia ei ole otettu mukaan selvitykseen. Analyysin ulkopuolelle on jätetty myös Ahvenanmaan apteekit sekä apteekit, jotka ovat aloittaneet liiketoimintansa kesken vuotta 2012 tai sen jälkeen, sillä niiden toiminnan kehittymistä ja sen muutoksia ei voida arvioida koko tarkasteltavalta ajanjaksolta.

Analyysissä on mukana kokonaisuudessaan 591 apteekkia. Edellä mainituista syistä lukumäärä poikkeaa edellisten apteekkien tilinpäätösanalyysien määristä (Mäntylä ym. 2012, Mäntylä ym. 2013, Mäntylä ym. 2014, Mäntylä ym. 2015). Näin ollen myös tulokset voivat olla joiltain osin hieman poikkeavia edellisvuoteen verrattuna.

Tässä esitettävä tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan apteekkien liikevaihtoon, myyntiin ja kannattavuuteen liittyviä asioita yleisesti. Osiossa arvioidaan apteekkien liikevaihtoa, lääkkeiden ja yleisten kauppatavaroiden myyntiä, myyntikatteita ja liikevoittoa ennen satunnaisia eriä (absoluuttinen kannattavuus) vuosina 2012–2015. Liikevoittoa ja myyntikatteita tarkasteltaessa analyysiin on otettu mukaan kultaakin vuodelta vain sellaiset apteekit, joilla on ollut sama omistaja koko tilikauden ajan, koska kirjanpidollisesti liikevoitto ja myyntikate (tästä aineistosta arvioituna) eivät ole omistajanvaihdostilanteessa suoraan vertailukelpoisia muun aineiston kanssa. Lisäksi henkilöyritysten omistajavaihdostilanteissa kannattavuuden tarkastelu yksittäisenä tilikautena ei välttämättä kerro yrityksen todellisesta kannattavuudesta. Edellisten ohella osiossa on esitetty vuoden 2015 osalta tietoja liikevoitosta ja verotettavista tuloista niiden apteekkien osalta, joilla on ollut täysi tilikausi ilman omistajanvaihdoksia kyseisenä vuonna. Verotettavat tulot on tässä yhteydessä arvioitu saatujen ilmoitusten perusteella. Verotettavat tulot voivat poiketa toteutuneesta verotuksesta esimerkiksi siinä tilanteessa, että apteekkarilla on sellaista liiketoimintaa, jota ei tässä yhteydessä ole raportoitu.

Lääkemyynnin kehitykseen liittyvät laskelmat perustuvat IMS Health:n tuottamaan tukkumyynntiaineistoon (IMS Health 2016). Viitehintaisten lääkkeiden hintojen nousu laskettiin valitsemalla aineistosta sellaiset lääkevalmisteet, jotka lääkkeiden hintalautakunnan päätösten mukaan sisältyivät viitehintaryhmiin tarkastelujakson alkua edeltäneen vuoden alusta lukien. Keskimääräinen viitehintaryhmän tukkuhinta laskettiin viitehintaryhmän tukkumyynnin kokonaisarvon ja myytyjen myyntipakkausten lukumäärän perusteella. Viitehintaisten lääkkeiden yleistä hintojen nousua tarkasteltiin viitehintaryhmittäin myytyjen myyntipakkausten kappalemäärillä painotettuna.

Raportin toisessa osassa tarkastellaan vuoden 2015 tietojen pohjalta apteekkien yhteydessä toimivia yhtiöitä sekä näiden liikevaihtoa ja -voittoa. Erillisyhtiötoimintaan liittyvät analyysit perustuvat niihin tietoihin, jotka Fimealle on ilmoitettu.

Raportin kolmannessa osassa tarkastellaan vuoden 2015 tasetietojen pohjalta apteekkien omavaraisuusastetta, suhteellista velkaantuneisuutta sekä maksuvalmiutta. Analyysiä varten apteekit jaettiin 11 liikevaihtoryhmään, ja jokaisesta liikevaihtoryhmästä valittiin satunnaisesti kymmenen apteekkia, joiden tasetiedot tallennettiin analyysiä varten. Lopulliseen analyysiin näistä päätyi 88 apteekkia. Tarkastelun ulkopuolelle jäivät sellaiset apteekit, joiden toimin-

nassa oli merkittävä muutos vuoden 2015 aikana. Tällaisella muutoksella tarkoitetaan omistajanvaihdosta tai pääapteekin muuttamista sivuapteekiksi.

Aineiston tilastolliset analyysit on tehty SAS-ohjelmistolla sekä MS Excelillä. Tunnuslukuina on käytetty frekvenssejä, keskiarvoja, mediaaneja, minimejä, maksimeja ja summia. Muutokset on esitetty pääsääntöisesti prosentuaalisina muutoksina. Tasetietojen analysoinnissa on esitetty omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja sekä näihin perustuvia luokitteluja.

4 YLEISKUVA APTEEKKIEN KANNATTAVUUDESTA

4.1 Liikevaihto

Kirjanpitolain mukaan liikevaihdoiksi luetaan tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot, joista on vähennetty myönnetty alennukset, arvonnisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot. Apteekkien liikevaihto koostuu lääkkeiden, elintarvikkeiden ja yleisten kauppatarvikkeiden myynnistä, lääkemyynnistä laitoksille, sopimusvalmistuksesta sekä nikotiinivalmisteiden myynnistä. Tässä tilinpäätösanalyysissä lääkemyynti laitoksille ja nikotiinimyynti on yhdistetty lääkemyyntiin ja elintarvikkeet puolestaan yleisten kauppatarvikkeiden myyntiin. Lisäksi sivuapteekkien liikevaihto on yhdistetty pääapteekin liikevaihtoon.

Liikevaihdon kehitys

Aineiston apteekkien kokonaisliikevaihto sekä lääkemyynnin ja yleisten kauppatarvikkeiden myynnin arvo vuosina 2012–2015 eri liikevaihtoryhmissä on esitetty **liitteessä 1**. Liikevaihdon kehitystä on verrattu sekä edelliseen vuoteen että vuoteen 2012. Vuonna 2015 aineiston apteekkien liikevaihto oli yhteensä 2 252 miljoonaa euroa (keskimäärin 3,8 miljoonaa euroa/apteekki), jolloin kasvua oli 7,9 % vuoteen 2012 verrattuna. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 3,3 %. Liikevaihto ja muutosprosentti kasvoivat kaikkina tarkastelujaksos vuosina. Keskimääräinen liikevaihto kasvoi tarkastelujaksolla kaikissa muissa liikevaihtoryhmissä paitsi kaikkein pienimmissä apteekteissa, joissa liikevaihto oli alle 0,9 miljoonaa euroa. Viidessä liikevaihtoryhmässä keskimääräinen liikevaihto kasvoi jopa yli 10 % vuoteen 2012 verrattuna. Edelliseen vuoteen verrattuna suurin kasvu oli 5,8 % liikevaihdoltaan 0,9-1,3 miljoonan euron apteekteissa. Sellaisten apteekkien, joiden liikevaihto oli yli 5 miljoonaa euroa vuonna 2015, liikevaihto oli kasvanut vuonna 2015, mutta kasvu oli pienempää kuin edellisenä vuotena.

Lääkemyynnin kehitys

Apteekkien yhteenlaskettu arvonnisäverollinen lääkemyynti vuonna 2015 oli yhteensä 2,3 miljardia euroa (**liite 1**). Keskiportoapteekin arvonnisäverollinen lääkemyynti vuonna 2015 oli 3,9 miljoonaa euroa. Vuoteen 2012 verrattuna lääkemyynnin kokonaisarvo oli kasvanut 9,5 % ja vuoteen 2014 verrattuna kasvua oli 3,5 %. Eniten lääkemyynti kasvoi tarkastelujaksolla sellaisissa apteekteissa, joiden liikevaihto oli alle 1,3 miljoonaa euroa (14,2 % - 15,9 %). Lääkemyynti kasvoi yli 10 % kuudessa liikevaihtoryhmässä vuoteen 2012 verrattuna. Lääkemyynnin kehityksessä oli havaittavissa sama ilmiö kuin liikevaihdonkin kohdalla, sillä lääkemyynti kasvoi tarkastelujaksos jokaisena vuotena kaikissa muissa liikevaihtoryhmissä paitsi alle 0,9 miljoonan euron liikevaihdon omaavissa apteekteissa, joissa vuonna 2015 lääkemyynnin arvo laski 1,15 %. Vuonna 2015 lääkemyynti nousi eniten 0,9 – 1,3:n ja 2,1 – 2,5:n miljoonan euron liikevaihtoryhmiin kuuluvissa apteekteissa, kun vertailuvuotena pidettiin edellistä vuotta 2014.

Vuonna 2015 yhteenlaskettu arvonnisäveroton tukkumyynti apteekkeihin oli noin 1,8 miljardia euroa, josta reseptilääkkeiden osuus oli noin 1,4 miljardia euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli noin 64 miljoonaa euroa. Kasvusta pääosa, noin 58 miljoonaa euroa, syntyi reseptilääkkeistä.

Tukkumyynnin kasvusta noin kolmannes johtuu pidempään käytössä olleiden, viitehintaisen lääkkeiden hintojen noususta. Viitehintaryhmittäin tarkasteltuna keskimääräinen myyntipakauksen tukkumyyntihinta nousi noin 0,70 euroa vuodesta 2014. Vuodesta 2011 nousua on 1,4 euroa. Joissakin viitehintaryhmissä keskimääräiset tukkuhinnat ja viitehinnat ovat tänä aikana moninkertaistuneet.

Yleisten kauppatarvikkeiden myynti

Apteekkien yhteenlaskettu yleisten kauppatarvikkeiden arvonnisäverollinen myynti vuonna 2015 oli 160 miljoonaa euroa. Yleisten kauppatarvikkeiden myynti muodosti 6,4 % apteekkien kokonaismyynnistä (liite 1). Aineiston apteekkien yleisten kauppatarvikkeiden myynti tarkaste-

lujaksolla kasvoi lähes 4 %, mutta vuoteen 2014 verrattuna myynti näytti laskeneen 3,5 %. Aikaisempiin vuosiin verrattuna yleisten kauppatarvikkeiden myynnin osuus apteekkien kokonaismyynnistä on vuosi vuodelta pienentynyt, koska myynti on siirtynyt yhä enemmän apteekin tiloissa toimiville yhtiöille. Vuonna 2014 osuus kokonaismyynnistä oli 6,8 % ja 2013 osuus oli 7 %. Apteekkien yhteydessä toimivien yhtiöiden vaikutusta apteekkien kannattavuuteen tarkastellaan luvussa 5.

Yleisten kauppatarvikkeiden myynnin kehityksessä oli suuria eroja eri liikevaihtoryhmien välillä. Kahdeksassa liikevaihtoryhmässä yleisten kauppatarvikkeiden myynti kasvoi vuoteen 2012 verrattuna ja viidessä liikevaihtoryhmässä kasvua oli yli 16 %. Kolmessa liikevaihtoryhmässä myynti puolestaan laski ja kaikkein suurimmissa apteekeissa (yli 7,5 miljoonan euron liikevaihtoryhmä) laskua oli yli 40 %. Edelliseen vuoteen verrattuna laskua oli kuudessa liikevaihtoryhmässä. Yleisten kauppatarvikkeiden myynnin keskiarvo oli 271 000 euroa vuonna 2015.

4.2 Myyntikate

Myyntikate on tunnusluku, joka osoittaa, kuinka paljon yritykselle on jäänyt myyntituotoista myyntiä vastaavien tavaraostojen vähentämisen jälkeen. Apteekkien kirjanpidossa esitetään yleensä myyntikate 1 (myyntikateprosentti 1) ja myyntikate 2 (myyntikateprosentti 2). Myyntikate 1 saadaan vähentämällä liikevaihdosta muuttuvat kulut. Myyntikate 2:sta on näiden lisäksi vähennetty liikevaihdon perusteella määrättävä apteekkimaksu.

Valtioneuvoston asetus lääketaksasta säätelee apteekkien lääkkeiden myyntikatteiden muodostumista, mutta yleisten kauppatarvikkeiden hinnoittelu puolestaan on vapaata. Apteekin myyntikate määräytyy lääketaksan mukaan degressiivisesti eli myyntikatteiden osuus pienenee lääkkeen ostohinnan kasvaessa. Myyntikatteiden sääntelyllä pyritään turvaamaan taloudelliset toimintaedellytykset myös pienemmille apteekeille, joiden myynti painottuu yleisesti reseptilääkkeisiin. Vuoden 2014 alusta käyttöön otetun lääketaksauudistuksen tarkoitus oli vähentää apteekkien myyntikatteiden riippuvuutta lääkkeiden tukkuhinnasta. Lääketaksauudistus toteutettiin kustannusneutraalisti nostamalla lääkemääräyksellä toimitettavien lääkkeiden toimitusmaksun suuruutta ja pienentämällä taksa-asetuksen mukaisia reseptilääkkeiden ostohinnan kertoimia ja niihin lisättäviä kiinteitä osia. Käytännössä lääketaksauudistus laski kalliiden lääkkeiden myyntikatetta ja nosti halpojen lääkkeiden myyntikatetta.

Vuonna 2015 aineiston apteekkien keskimääräinen myyntikateprosentti 1 laski vuoteen 2012 verrattuna 32,3 %:sta 31,8 %:iin ja myyntikateprosentti 2 puolestaan 27,3 %:sta 26,6 %:iin. Aineistossa olivat mukana sellaiset yksityiset apteekit, joilla oli täysi tilikausi ilman omistajanvaihdoksia (n = 532). Myyntikateprosentit laskivat toisena vuonna peräkkäin. Selittävinä tekijöinä myyntikatteiden laskuun ovat pienempikatteisten kalliiden lääkkeiden myynnin osuuden kasvaminen sekä myynnin kasvusta aiheutunut apteekkimaksun kasvu. Syvällisempi myyntikatteiden analyysi vaatisi kuitenkin tarkemmat myyntitiedot apteekkien tiloissa toimivista yhtiöistä. Myyntikate on toimialakohtainen tunnusluku, joten myyntikatteita ei tässä yhteydessä pysty vertailemaan muiden kuin yksityisten apteekkien kesken.

4.3 Liikevoitto (tappio) ennen satunnaisia eriä

Liikevoitto ilmaisee yrityksen kannattavuuden muuttuvien ja kiinteiden kulujen sekä poistojen jälkeen. Liikevoitto kertoo, kuinka paljon yritykselle on jäänyt varsinaisen liiketoiminnan tuotoista ennen rahoituseriä (rahoituskulut tai -tuotot) ja veroja. Kirjanpidossa ilmoitetaan yleensä myös liikevoitto (tappio) ennen satunnaisia eriä. Tässä erässä ovat mukana rahoitus- tuotot tai -tappiot. Satunnaisia eriä ovat esimerkiksi yrityksen omaisuuden myynti yrityksen lopettamistarkoituksessa tai verotarkastuksissa määrättyt lisäverot, jotka todellisuudessa olisivat kuuluneet aikaisempiin tilikausiin. Satunnaisten erien vähentämisen jälkeen päädytään välitulokseen, josta käytetään termiä liikevoitto ennen veroja. Tämä on tulos, josta maksetaan verot ja jaetaan voittoa omistajalle. Usein liikevoitto ennen veroja on sama kuin liikevoitto ennen satunnaisia eriä.

Aineiston apteekkien liikevoitto ennen satunnaisia eriä esitetään liikevaihtoryhmittäin vuosilta 2012–2015 **liitteessä 2**. Vuonna 2015 apteekkien keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä oli 267 400 euroa (vaihteluväli –220 850–1 490 580 euroa), joka oli 6,0 % enemmän kuin vuonna 2012. Vuoteen 2012 verrattuna liikevoitto ennen satunnaisia eriä kasvoi yhdeksässä liikevaihtoryhmässä ja laski kahdessa liikevaihtoryhmässä. Eniten keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä kasvoi 2,1–2,5 miljoonan euron liikevaihtoryhmässä (+22,7 %). Suurin keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä oli alle 0,9 miljoonan euron liikevaihtoryhmässä (–66,73 %). Tässä liikevaihtoryhmässä yhden apteekin suuri tappio (–220 850 euroa) vaikutti koko ryhmän keskimääräiseen muutokseen voimak-

kaasti, koska ryhmässä oli vain kymmenen apteekkia. Vaikka mediaani kuvaa todennäköisesti tällaisessa tilanteessa liikevaihtoryhmän kannattavuutta keskiarvoa luotettavammin, ei liikevaihtoryhmän kannattavuuden kehityksestä voitu tehdä johtopäätöksiä tämän pidemmälle. Myös yli 5 miljoonan euron liikevaihtoryhmissä oli havaittavissa ilmiö, jossa muutaman apteekin tulos nosti kaikkien apteekkien keskimääräistä liikevoittoa ennen satunnaisia eriä.

Vuoteen 2014 verrattuna apteekkien liikevoitto ennen satunnaisia eriä kasvoi keskimäärin 0,8 %. Keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä kasvoi neljässä liikevaihtoryhmässä ja laski seitsemässä liikevaihtoryhmässä. Eniten keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä kasvoi 3,4–4,0 miljoonan euron liikevaihtoryhmässä (+8,3 %) ja eniten keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä laski alle 0,9 miljoonan euron liikevaihtoryhmässä (–24,2 %). Aikaisempiin vuosiin verrattuna keskimääräinen liikevoiton kasvu ennen satunnaisia eriä näytti hidastuneen.

4.4 Liikevoitto, verotettavat tulot, veroaste ja palkkakoikaisu

Yksityisten apteekkareiden, joiden omistamalla apteekilla oli täysi tilikausi ilman omistajanvaihdoksia (n = 532), verotettavat tulot vuonna 2015 olivat yhteensä 142,3 miljoonaa euroa (keskimäärin 267 400 euroa) ja voitto verojen jälkeen yhteensä 81,9 miljoonaa euroa (keskimäärin 154 000 euroa). Laskennallinen veroaste näillä aineiston apteekeilla oli keskimäärin 42,5 prosenttia.

Mikäli apteekeille sovelletaan palkkakoikaisua (86 000 euroa vuodessa), niin tällöin liikevoitto ennen veroja palkkakoikaisun jälkeen olisi keskimäärin 181 400 euroa. Jos ajatellaan, että tätä tulosta verotettaisiin keskimäärin 40 %:n mukaan, palkkakoikaistu voitto verojen jälkeen olisi keskimäärin noin 109 000 euroa vuodessa.

Palkkakoikaisun tarkoituksena on erottaa apteekkarin palkka ja apteekin liiketoiminnan tulos toisistaan. Apteekkari ei yritysmuodosta johtuen pysty maksamaan itselleen palkkaa ja apteekkarin palkka on näin ollen mukana liikevoitossa ja verotustiedoissa.

Palkkakoikaisun määrittely ei ole yksiselitteinen, eikä siihen ole olemassa yleisesti hyväksyttyä määritelmää apteekkien tilanteessa. Tässä sovellettu palkkakoikaisu (86 000 euroa vuodessa) perustuu proviisorin ylimpään taulukkopalkkaan, johon on lisätty lomarahat ja sijaisen palkkaaminen kuuden viikon vuosilomaa vastaavaksi ajaksi. Tämän lisäksi on otettu huomioon 20 % yritystoiminnan riskilisä ja investointivara. Apteekkarin yrittäjäriski ei suhteellisesti katsottuna ole yhtä iso kuin monella muulla alalla, mutta henkilöyrityksessä yrittäjä vastaa yritystoiminnasta kuitenkin koko henkilökohtaisella omaisuudellaan toisin kuin osakeyhtiöissä, joissa omistajan taloudellinen vastuu rajoittuu sijoitettuun osakepääomaan ja mahdollisiin vakuuksiin.

4.5 Liikevoittoon vaikuttavia tekijöitä

Kannattavan apteekkitoiminnan edellytyksenä on riittävä liikevaihto ja siihen tarkoituksen mukaisesti suhteutettu kustannusrakenne. Vuosina 2011–2013 julkaistuissa tilinpäätösanalyysseissä on tarkasteltu yksityiskohtaisesti liikevoittoon vaikuttavien tekijöiden kuten palkka-, toimitila- ja muiden liiketoimintakulujen kehitystä suhteessa apteekkien liikevaihtoon (Mäntylä ym. 2011, Mäntylä ym. 2012, Mäntylä ym. 2013).

Vuonna 2012–2013 palkkakulujen keskimääräinen osuus apteekkien liikevaihdosta oli 10 %, vuonna 2014 osuus oli 9,6 % ja vuonna 2015 osuus oli 9,4 %. Palkkojen osuus liikevaihdosta näyttää siis tarkastelujaksolla hieman laskeneen. Toimitilavuokrien osuus liikevaihdosta on pysynyt ennallaan 1,5 %:ssa koko tarkastelujakson ajan. Muiden liiketoimintakulujen osuus liikevaihdosta vaihteli tarkastelujaksolla 3,6–3,8 %:n välillä. Muihin liiketoimintakuluihin ovat kuuluneet esimerkiksi koulutus- ja matkakulut, vuokratyövoima, myynti-, markkinointi-, hallinto- sekä tutkimus- ja kehittämiskulut. Käytetystä aineistosta ei voida eritellä liiketoiminnan muita kuluja toimitilavuokria lukuun ottamatta, minkä takia muiden liiketoimintakulujen kehityksestä ei voida tässä yhteydessä tehdä johtopäätöksiä. Tässä selvityksessä ei analysoida näitä liikevoittoon vaikuttavia tekijöitä tarkemmin, koska kulurakenteeseen ei ole tullut merkittäviä muutoksia ja ilmiö itsessään on aikaisemmin raportoidun mukainen. Lisäksi nämä luvut eivät kerro niinkään kuluerien keskimääräisestä kasvusta tai laskusta, vaan niiden osuuden muutoksista suhteessa liikevaihtoon.

4.6 Nollavoittoehto ja tappiollinen toiminta

Apteekkien tilinpäätösanalyysissä vuosina 2011 ja 2012 on tarkasteltu laajasti heikosti kannattavien apteekkien ominaispiirteitä (Mäntylä ym. 2011, Mäntylä ym. 2012). Taloudellisesti heikosti kannattavaksi apteekiksi näissä tilinpäätösanalyysissä on määritelty apteekki, jonka liikevoitto ennen satunnaisia eriä on alle 84 000 euroa. Heikon kannattavuuden raja on laskettu jokseenkin samoilla perusteilla kuin apteekkarin palkkakoikaisu tässä tilinpäätösanalyysissä. Näin ollen raja-arvo ei ole varsinaisesti kertonut huonosta kannattavuudesta, vaan ennemminkin sellaisesta tulotasosta, jonka ylittyessä palkkatyö apteekissa on kannattanut vaihtaa apteekkarina toimimiseen.

Aikaisemmista tilinpäätösanalyysistä saadun palautteen perusteella termejä on tässä tilinpäätösanalyysissä määritelty uudelleen. Tulosten vertailtavuuden säilyttämiseksi mukana on pidetty myös aikaisempi 84 000 euron raja-arvo, joka on kuitenkin indeksipäivitetty nykyarvoon 86 000 euroa. Tämän lisäksi kustannuksia on tarkasteltu proviisorin ylimmän taulukkopalkan niin sanotun nollavoittoehdon ja tappiollisen apteekkitoiminnan näkökulmasta. Vuosiansioiden laskemisessa on kahdentoista kuukauden palkkojen lisäksi otettu huomioon yhden kuukauden palkka, jonka tarkoitus on kattaa vuosilomakorvaukset ja vuorolisät.

Taloustieteessä yrityksen nollavoitolla tarkoitetaan sitä, että yritystoiminnan kokonaistulot kattavat täsmälleen sekä aiheutuneet liiketoiminnan kustannukset (esimerkiksi palkat, toimintavuokrat) että yrittäjän vaihtoehtokustannukset eli palkkatulon, jonka hän saisi, jos työskentelisi muualla. Vaihtoehtokustannuksella tarkoitetaan siis parasta vaihtoehtoa asioista, jotka jäävät saamatta tehtyjen valintojen seurauksena (Hyytiäinen ja Maliranta 2015). Samaa ilmiötä voidaan lähestyä myös niin sanotun alipalkan kautta, jolloin laskennallisen alipalkan avulla oikaistaan sekä tulosta että omaa pääomaa. Tällöin alipalkan määrä on se korvaus, joka ulkopuoliselle tulisi maksaa vastaavasta työsuorituksesta eli tässä tapauksessa kyse on apteekin hoidosta maksettavasta korvauksesta (Leppiniemi ja Leppiniemi 2000). Apteekkien tilinpäätösanalyysissä nollavoittoehdon täyttyminen tarkoittaa sitä, että liikevoitto ennen satunnaisia eriä kattaa sekä liiketoiminnan kustannukset, että apteekkarin palkan. Palkkatulona tässä yhteydessä on käytetty proviisorin mediaanikuukausipalkkaa apteekissa (4498 euroa), jolloin liikevoitto ennen satunnaisia eriä on alle 58 500 euron (Tilastokeskus 2016).

Sellaisten apteekkien lukumäärä, joiden liikevoitto ennen satunnaisia eriä on ollut alle 84 000 euroa, on viime vuosina vaihdellut 40–45 välillä (Mäntylä ym. 2012, Mäntylä ym. 2013, Mäntylä ym. 2014). Apteekkien lukumäärässä on ollut havaittavissa pientä laskua, sillä vuonna 2014 tällaisten apteekkien lukumäärä oli 35 (Mäntylä ym. 2015). Apteekit ovat sijainneet enimmäkseen kaupunkien keskustoissa (73–80 %). Vuonna 2015 apteekkeja, joiden liikevoitto oli alle 86 000 euroa, oli 38 ja näistä 87 % sijaitsi kaupunkialueella. Aineiston apteekkien keskuudessa (n = 532) alle apteekkarin palkkakoikaisun suuruinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä vuonna 2015 oli 7,1 %:ssa apteekkeista.

Vuonna 2015 oli 29 apteekkia, joiden liikevoitto ennen satunnaisia eriä oli alle proviisorin ylimmän taulukkopalkan ja vuosilomakorvauksen (66 000 euroa). Alle proviisorin ylimmän taulukkopalkan jäi siis 5,5 % apteekkareista. Nollavoittoehdon alle jääneitä apteekkeja oli 22 vuonna 2015, jolloin alle nollavoittoehdon jäi 4,1 % apteekkareista.

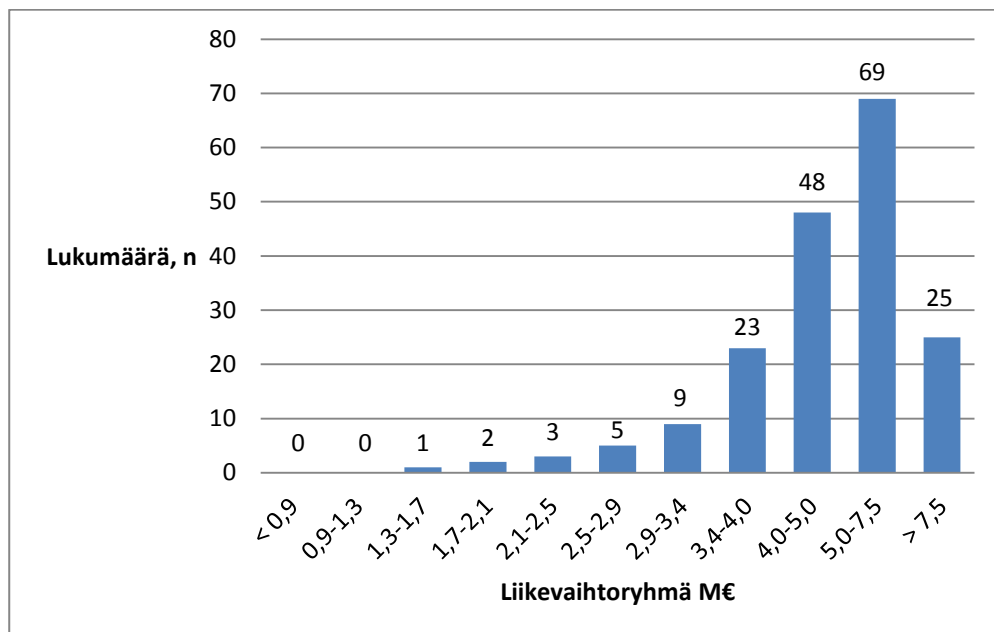
Seitsemän apteekin toiminta oli tappiollista vuonna 2015. Näiden apteekkien tulos ennen satunnaisia eriä oli negatiivinen. Tappiollisen toiminnan syynä voivat olla esimerkiksi ylimitettut resurssit, suuret investoinnit sekä ennalta arvaamattomat toimintaan vaikuttavat asiat kuten tulipalo tai vesivahinko. Fimean käytettävissä oleva aineisto ei kuitenkaan anna mahdollisuutta edellä mainittujen syiden tarkempaan analysoimiseen. Tappiollisten apteekkien ryhmässä kolme apteekkia oli tehnyt tappiollisen tuloksen ennen satunnaisia eriä myös vuonna 2014 ja kaksi apteekkia kaikkina tarkastelujakson neljänä vuotena. Tappiollisia apteekkeja oli aineistossa 1,3 % vuonna 2015.

4.7 Suuret apteekit ja erittäin hyvä kannattavuus

Apteekkeja, joiden liikevaihto vuonna 2015 ylitti 7,5 miljoonaa euroa, oli 26. Liikevoitto ennen satunnaisia eriä näillä apteekkeilla vaihteli 264 050–1 004 070 euron välillä. Pääkaupunkiseudulla näistä apteekkeista sijaitsi 12 ja Tampere–Lahti -linjan eteläpuolella 22. Tällaisia apteekkeja oli 4,9 % aineistosta (n = 532).

Sellaisia apteekkeja, joiden liikevoitto ennen satunnaisia eriä oli yli 300 000 euroa vuonna 2015, oli aineistossa 185 (34,8 %). Suomen Yrittäjien määritelmän mukaan yli 300 000 euroa ansainneet luokitellaan suurituloisimpien yrittäjien joukkoon Suomessa. Kyseisten ap-

teekkien jakautuminen eri liikevaihtoryhmiin on kuvattu **kuviossa 1**. Apteekkarit poikkeavat muista suurituloisimmista yrittäjistä siinä, että heillä on enemmän ansiotuloja kuin pääomatuloja. Tästä johtuen apteekkarit maksavat liikevoitoistaan myös keskimääräistä enemmän veroja kuin muut suurituloisimmat yrittäjät.

Kuvio 1. Aineiston apteekit, joiden liikevoitto ennen satunnaisia eriä oli yli 300 000 euroa vuonna 2015 (n = 532)

4.8 Apteekkien liikevoittoprosentti

Apteekkien liikevoittoprosentti on viime vuosina ollut noin 7 % (Mäntylä ym. 2014, Mäntylä ym. 2015). Liikevoittoprosentti kuvaa sitä, kuinka monta prosenttia apteekin liikevaihdesta jää liikevoitoksi ennen satunnaisia eriä. Liikevoittoprosenttia voidaan käyttää yksittäisen apteekin tai apteekkien välisen kehityksen vertailuun, mutta muiden alojen keskenään vertaamiseen se ei kuitenkaan sovellu.

5 APTEEKKIEN TILOISSA TOIMIVAT YHTIÖT

Varsinaista apteekkitoimintaa harjoitetaan elinkeinonharjoittajana eli toiminimellä. Tämän lisäksi apteekkien tiloissa toimii yhtiöitä, jotka ovat yhtiömuodoltaan pääsääntöisesti osakeyhtiöitä. Yleensä niiden kautta myydään vapaakaupan tuotteita, esimerkiksi terveydenhoito- ja kosmetiikkatuotteita, elintarvikkeina myytäviä vitamiineja ja ravintolisä sekä näihin liittyviä palveluja. Lisäksi esimerkiksi apteekkien ja niiden tiloissa toimivien yhtiöiden välillä vuokrataan henkilöstöä, toimitiloja ja apteekkirobotteja. Jotkut apteekkarit ovat lisäksi ilmoittaneet harjoittavansa sijoitustoimintaa tai muuta kuin vapaankaupan tuotteiden myyntiin liittyvää liiketoimintaa yhtiöiden kautta. Joidenkin apteekkien tiloissa toimii useampi yhtiö. Tämän lisäksi varsin yleistä näyttää olevan järjestely, jossa yksi yhtiö toimii kahdessa tai useammasa apteekissa.

Taulukossa 1 on kuvattu ilmoitettujen apteekin tiloissa toimivien yhtiöiden lukumäärä, yhteenlaskettu liikevaihto ja liikevoitto sekä keskimääräinen liikevaihto ja liikevoitto. Tiedot perustuvat apteekkareiden apteekkimaksun määräämistä varten annettuihin apteekkien taloustietoihin.

Taulukko 1. Apteekin tiloissa toimivien yhtiöiden lukumäärä, liikevaihto ja liikevoitto.

Vuosi	Yhtiöiden lkm	Yhteenlaskettu liikevaihto (M€)	Liikevaihto, keskiarvo (M€)	Yhteenlaskettu liikevoitto (M€)	Liikevoitto, keskiarvo (t€)
2012	165	96,4	0,58	25,1	152,1
2013	164	110,2	0,67	32,2	196,3
2014	181	125,8	0,70	34,0	187,8
2015	180	142,9	0,79	38,0	211,1

Fimean saamat tiedot antavat hyvän yleiskuvan yhtiötoiminnan yleisyydestä ja yleistymisestä. Yhteenlaskettu liikevaihto ja -voitto näyttävät kasvaneen runsaasti vuosina 2012–2015. Yleisten kauppatavaroiden myynnin painopiste on siirtynyt erillisyyhtiöiden kautta harjoitettavaksi toiminnaksi, sillä yhtiöiden osuus yhteenlasketusta liikevaihdosta kasvaa koko ajan (**Taulukko 2**). Kokonaisuudessaan yleisten kauppatavaroiden myynti on kasvanut runsaasti viime vuosina, ja tämä on aiheuttanut myös merkittävää erillisyyhtiöiden liikevaihdon kasvua.

Taulukko 2. Yleisten kauppatavaroiden myynnin liikevaihto apteekeissa ja erillisyyhtiöissä.

Vuosi	Yhteenlaskettu liikevaihto, apteekit (M€)	Yhteenlaskettu liikevaihto, erillisyyhtiöt (M€)	Yhteenlaskettu liikevaihto (M€)	Erillisyyhtiöiden osuus yhteenlasketusta liikevaihdosta (%)
2012	128,6	96,4	225,0	42,8
2013	137,7	110,2	247,9	44,5
2014	138,5	125,8	264,3	47,6
2015	133,7	142,9	276,6	51,7

Tämän tilinpäätösanalyysin laatimishetkellä lääkelain muuttamiseen liittyvässä hallituksen esityksen luonnoksessa on esitetty muutosta, joka kieltäisi yleisten kauppatavaroiden myynnin apteekin tiloissa erillisyyhtiön kautta. Tämän muutoksen on arvioitu selvästi vähentävän niiden apteekkareiden nettokokonaistuloa, joilla on apteekin tiloissa toimiva erillisyyhtiö. Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan verokertymävaikutusten ylärajan voidaan arvioida olevan noin 7-8 miljoonaa euroa, mikäli yleisten kauppatavaroiden myynnin arvioidaan suurelta osin siirtyvän apteekkiliikkeen toiminnaksi.

6 APTEEKKIEN VAKAVARAISUUS JA MAKSUVALMIUS

Yrityksen vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat kannattavuuden lisäksi keskeisimpiä yrityksen taloudellisen tilan osa-alueita. Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen vieraan ja oman pääoman osuutta koko pääomasta, ja näin vakavaraisuus antaa kuvan yrityksen rahoitusrakenteesta tai yrityksen velkaisuudesta. Maksuvalmius eli likviditeetti tarkoittaa puolestaan yrityksen kykyä hoitaa maksunsa ajallaan ja edullisimmalla tavalla (Leppiniemi ja Kykkänen 2009). Tässä selvityksessä tarkastellaan apteekkien vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta muutaman perusmittarin avulla. Tasetietojen tarkastelu ja tunnuslukujen tulkinta apteekki-toiminnassa on kuitenkin suuntaa antavaa. Yksittäisiä tunnuslukuja olennaisempaa on itse taseen sisältö. Tässä analyysissä on käytetty eri liikevaihtoryhmistä satunnaisotannalla valittujen 88 apteekin tasetietoja.

Omavaraisuusaste

Yrityksen vakavaraisuutta voidaan kuvata omavaraisuusasteella, joka kuvaa oman pääoman suhteellisen osuuden prosentteina taseen loppusummasta eli koko pääoman yhteismäärästä. Vakavaraisuutta pidetään hyvänä, jos omavaraisuusaste on 40 % tai suurempi. Vakavaraisuus on tyydyttävä, jos omavaraisuusaste on 20–40 %, ja se on heikko, jos omavaraisuusaste on 0–20 % tai negatiivinen (Alhola ym. 2001).

Aineiston apteekkien omavaraisuusasteen jakauma on esitetty **taulukossa 3**. Alle puolella apteekteista omavaraisuusaste oli hyvä (43 %), mutta kolmasosalla (33 %) se oli heikko vuonna 2015. Tuloksista ei voida kuitenkaan suoraan tehdä johtopäätöksiä apteekkien omavaraisuusasteesta, sillä yksityisliikkeessä omistaja voi nostaa yrityksestään varoja enemmän kuin on siihen sijoittanut tai yritykseen on kertynyt voittovaroina. Apteekkien heikko omavaraisuusaste johtuu pääsääntöisesti pienestä (tai jopa negatiivisesta) omasta pääomasta, jolloin apteekkarin yksityisotot ovat olleet tilikauden aikana suuremmat kuin tilikauden voitto tai sijoitukset apteekin toimintaan. Ilmiö on melko tyypillinen yksityisyrityksissä ja tämän takia apteekkien vakavaraisuutta tulee tulkita varoen omavaraisuusastetta käytettäessä. Omavaraisuusasteelle esitetyt ohjearvot ovat yleensä suuntaa antavia. Jos yrityksen toimintaan liittyvä riski on alhainen ja tuloskehitys hyvä ja vakaa, mataliakin omavaraisuusasteita voidaan pitää hyväksyttävänä (Leppiniemi ja Kykkänen 2009).

Aikaisempien vuosien tilinpäätösanalyysiin verrattuna sellaisten apteekkien osuus, joilla on hyvä omavaraisuusaste, on vähentynyt. Esimerkiksi vuonna 2013 hyvä omavaraisuusaste oli 58 %:lla apteekteista. Vastaavasti sellaisten apteekkien osuus, joilla on tyydyttävä omavaraisuusaste, on kasvanut. Vastaava luku vuonna 2013 oli 11 %. Heikon omavaraisuusasteen osuus on pysynyt jokseenkin samana, sillä vuonna 2013 osuus oli 31 % (Mäntylä ym. 2015, Mäntylä ym. 2014, Mäntylä ym. 2013).

Taulukko 3. Apteekkien omavaraisuusaste.

Omavaraisuusaste (%)	Arviointi	N	Osuus (%)
yli 40	hyvä	38	43
20–40	tyydyttävä	21	24
alle 20	heikko	29	33

Jakauma perustuu otokseen, joka on kuvattu luvussa 3, n = 88.

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Tunnuslukua laskettaessa velkojen määrä jaetaan liikevaihdolla ja saatu osamäärä ilmoitetaan prosentteina. Hyväksyttävänä pidettävä suhteellinen velkaantuneisuus riippuu hyvin paljon yrityksen toiminnan luonteesta, jonka vuoksi suhteellista velkaantumista voidaan ver-

rata parhaiten vain saman toimialan yritysten välillä. Suhteellinen velkaantuneisuus on hyvä, jos se on alle 40 %. Suhteellinen velkaantuneisuus on tyydyttävä, jos se on 40–80 %, ja se on heikko, jos suhteellinen velkaantuneisuus on yli 80 %. Kaikilla aineiston apteekeilla (88 apteekkia) suhteellinen velkaantuneisuus oli hyvä, ja näin aineistojen apteekkien velkarasite kaikissa liikevaihtoryhmissä näyttäisi olevan varsin pieni.

Maksuvalmius

Maksuvalmiudessa on kysymys siitä, miten yritys kykenee jatkuvasti suoriutumaan maksuvelvoitteistaan. Current ratio on suuntaa antava maksuvalmiuden tunnusluku tilikauden päätymispäivältä. Tilikauden päättymispäivä edustaa kuitenkin vain yhtä tilikauden päivää, jolloin yrityksen rahavarat ja lyhytaikaiset velat eivät välttämättä ole tyypillisimmillään. Current ratio on hyvä, jos se on yli 2. Current ratio on tyydyttävä, jos se on 1–2 ja heikko, jos se on alle 1. (Leppiniemi ja Kykkänen 2009).

Aineiston apteekkien maksuvalmiuden jakauma on esitetty **taulukossa 4**. Apteekeista noin 20 % Current ratio oli hyvä vuoden 2015 tilinpäätöshetkellä. Vajaalla puolella apteekeista se oli tyydyttävä, ja noin kolmanneksella se oli heikko.

Aikaisempien vuosien tilinpäätösanalyysiin verrattuna sellaisten apteekkien osuus (13 % vuonna 2014), joilla on heikko maksuvalmius tilinpäätöshetkellä, on kasvanut ja vastaavasti sellaisten apteekkien osuus (40 % vuonna 2014), joilla on hyvä maksuvalmius tilinpäätöshetkellä, on pienentynyt (Mäntylä ym. 2015). Aineiston apteekkien maksuvalmius näyttää siis heikentyneen. Mahdollisia syitä muutokseen ei kuitenkaan voida päätellä käytettävissä olevasta aineistosta.

Taulukko 4. Apteekkien maksuvalmius.

Maksuvalmius	Arviointi	N	Osuus (%)
Yli 2	hyvä	18	20
1–2	tyydyttävä	40	46
Alle 1	heikko	30	34

Jakauma perustuu otokseen, joka on kuvattu luvussa 3, n = 88.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvityksen perusteella apteekkien keskimääräinen liikevaihto on kasvanut vuosina 2012–2015 lähes 8 %. Tarkastelujaksolla liikevaihdon vuosittainen kasvuvauhti näyttää olevan vuosi vuodelta edellistä vuotta suurempi.

Apteekkien yhteenlaskettu lääkemyynti on kasvanut tarkastelujaksolla 9,5 %. Lääkemyynnin kokonaisarvon kasvu vuonna 2015 on johtunut pääosin reseptilääkkeiden myynnin kasvusta. Tähän syynä ovat osaltaan suurten ikäluokkien ikääntyminen ja lääkehoidon tarpeen lisääntyminen, reseptilääkkeiden hintojen nousu etenkin viitehintailla pidempään markkinoilla olleilla lääkkeillä sekä aikaisempaa kalliimpien lääkkeiden käyttöönotto. Todennäköisesti lääkkeitä on myös ostettu loppuvuodesta 2015 varastoon vuonna 2016 käyttöönotetun alkuomavastuun takia.

Yleisten kauppatavaroiden yhteenlaskettu myynti apteekeissa on kasvanut tarkastelujaksolla lähes 4 %, vaikka myynti vuoteen 2014 verrattuna on laskenut keskimäärin 3,5 % ja kaikkein suurimmissa apteekeissa jopa yli 20 %. Yleisten kauppatavaroiden myynnin kehitykseen on vaikuttanut se, että myynnin painopiste on siirtynyt apteekkien tiloissa toimivien yhtiöiden kautta harjoitettavaksi toiminnaksi.

Apteekkien myyntikatteet ovat tarkastelujaksolla laskeneet vajaan prosenttiyksikön verran. Koska vuoden 2014 alussa käyttöönotettu lääketaksa oli suunniteltu kustannusneutraaliksi, ovat laskuun syynä todennäköisesti muut tekijät, kuten pienempikatteisten kalliiden lääkkeiden myynnin osuuden kasvu sekä reseptilääkkeiden myynnin kasvun aiheuttama apteekkimaksun kasvu.

Apteekkien liikevoitto ennen satunnaisia eriä on kasvanut tarkastelujaksolla lähes 6 %. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua on 0,8 %. Apteekkien keskimääräinen liikevoitto ennen satunnaisia eriä on kasvanut kahtena vuotena peräkkäin, mutta kasvuvauhti näyttää kuitenkin hidastuneen. Apteekkien väliset erot liikevoiton suhteen vaihtelevat suuresti eri liikevaihtoryhmien sisällä, mikä vaikuttaa osaltaan tuloksiin. Tämä on havaittavissa sekä keskiarvon ja mediaanin välisestä erosta, että suurista vaihteluväleistä liikevaihtoryhmien sisällä. Myös liikevaihtoryhmien ääripäät poikkeavat toisistaan huomattavasti.

Aineiston apteekkien toiminta on edelleen liiketaloudellisesti hyvin kannattavaa ja apteekit ovat pääsääntöisesti vakavaraisia. Myyntikatteissa on kuitenkin havaittavissa pientä laskua ja apteekkien maksuvalmius näyttää jonkin verran heikentyneen.

Kaikkein pienimpien apteekkien toiminta edellyttää tarkkaa taloudellista suunnittelua ja keskimääräistä suurempaa apteekkarin työpanosta. Näiden apteekkien osalta muuttaminen sivuapteekiksi on tarkoituksenmukainen vaihtoehto, jos toiminta itsenäisenä apteekkina ei ole kannattavaa. Tällä menettelyllä voidaan myös turvata lääkkeiden saatavuus kyseisellä alueella.

LÄHTEET

Alhola K, Koivikko A, Rätty P, Tuominen O. Kirjanpidosta tilinpäätökseen. Helsinki: WSOY 2001.

Hyytiäinen A, Maliranta M. Yritysjohdon taloustiede: Yritykset taloudessa ja taloustieteessä. Helsinki: Spillover Economics Oy 2015.

Kirjanpitolaki 1336/1997. www.finlex.fi

Laki apteekkimaksusta 148/1946. www.finlex.fi

Laki Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta 593/2009. www.finlex.fi

Leppiniemi J, Kykkänen T. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: WSOYpro 2009.

Leppiniemi J, Leppiniemi R. Tilinpäätöksen tulkinta. Porvoo: Suomen Ekonomiliitto WSOY 2000.

Lääkelaki 395/1986. www.finlex.fi

Mäntylä A, Kiviniemi V, Kumpusalo-Vauhkonen A, Paaskoski S, Happonen P. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2008–2010. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 2/2011. Kuopio: Fimea 2011.

Mäntylä A, Kokki E, Kiviniemi V, Happonen P. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2009–2011. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 5/2012. Kuopio: Fimea 2012.

Mäntylä A, Kiviniemi V, Happonen P. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2009–2012. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 5/2013. Kuopio: Fimea 2013.

Mäntylä A, Kiviniemi V, Happonen P. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2010–2013. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 4/2014. Kuopio: Fimea 2014.

Mäntylä A, Kiviniemi V, Happonen P. Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2011–2014. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 6/2015. Kuopio: Fimea 2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Lääkepolitiikka 2020. Kohti tehokasta, turvallista, tarkoituksenmukaista ja taloudellista lääkkeiden käyttöä. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2011:2.

Suomen Yrittäjät. Yrittäjien tulot ja verot 2015 [viitattu 17.11.2016]. www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/yrittajien-tulot-ja-verot/yrittajien-tulot-ja-verot-2015-319876

Tilastokeskus. Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten ansiot ammattiluokituksen (AML 2010) mukaan vuonna 2015 [viitattu 7.10.2016]. www.stat.fi/til/yskp

Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 713/2013. www.finlex.fi

LIITTEET

LIITE 1. Apteekkien liikevaihto, lääkemyynti ja yleisten kauppatarvikkeiden myynti.

Liikevaihto-ryhmä (M€)	N	Vuosi	Liikevaihto, keskiarvo (M€)	Liikevaihto, mediaani (M€)	Liikevaihto, yhteensä (M€)	Liikevaihto, muutos-%*	Liikevaihto, muutos-%**
< 0,9	11	2012	0,76	0,80	8,38	-	-
		2013	0,78	0,80	8,63	2,92	2,92
		2014	0,86	0,87	9,50	13,37	10,15
		2015	0,86	0,88	9,48	13,15	-0,19
0,9–1,3	41	2012	1,14	1,14	46,89	-	-
		2013	1,18	1,17	48,56	3,57	3,57
		2014	1,24	1,23	50,91	8,58	4,84
		2015	1,31	1,27	53,84	14,84	5,76
1,3–1,7	53	2012	1,48	1,46	78,55	-	-
		2013	1,51	1,49	79,85	1,66	1,66
		2014	1,59	1,57	84,12	7,10	5,35
		2015	1,66	1,61	87,92	11,93	4,51
1,7–2,1	68	2012	1,90	1,90	129,36	-	-
		2013	1,94	1,92	131,77	1,86	1,86
		2014	1,99	1,97	135,64	4,86	2,94
		2015	2,08	2,05	141,39	9,30	4,24
2,1–2,5	47	2012	2,29	2,31	107,61	-	-
		2013	2,35	2,32	110,58	2,75	2,75
		2014	2,46	2,40	115,61	7,45	4,56
		2015	2,60	2,46	122,09	13,46	5,60
2,5–2,9	56	2012	2,70	2,72	151,23	-	-
		2013	2,74	2,73	153,29	1,37	1,37
		2014	2,83	2,82	158,66	4,92	3,50
		2015	2,96	2,92	165,60	9,5	4,37
2,9–3,4	53	2012	3,16	3,21	167,63	-	-
		2013	3,27	3,18	173,58	3,55	3,55
		2014	3,31	3,21	175,66	4,79	1,20
		2015	3,40	3,29	179,98	7,37	2,46
3,4–4,0	60	2012	3,68	3,68	220,93	-	-
		2013	3,78	3,79	226,86	2,69	2,69
		2014	3,91	3,85	234,36	6,08	3,31
		2015	4,06	4,01	243,69	10,30	3,98
4,0–5,0	92	2012	4,48	4,48	412,44	-	-
		2013	4,51	4,50	414,58	0,52	0,52
		2014	4,58	4,62	421,67	2,24	1,71
		2015	4,75	4,74	437,21	6,01	3,68
5,0–7,5	87	2012	6,08	6,06	528,66	-	-
		2013	6,13	6,08	533,42	0,90	0,90
		2014	6,33	6,35	550,53	4,14	8,97
		2015	6,47	6,51	563,32	6,56	2,32
> 7,5	23	2012	10,25	8,44	235,66	-	-
		2013	10,44	8,54	240,12	1,89	1,89
		2014	10,63	8,89	244,53	3,76	1,83
		2015	10,77	9,50	247,77	5,14	1,33
Yhteensä	591	2012	3,53	3,10	2 087,32	-	-
		2013	3,59	3,13	2 121,23	1,62	1,62
		2014	3,69	3,18	2 181,22	4,50	2,83
		2015	3,81	3,29	2 252,28	7,90	3,26

* Verrattu vuoden 2012 liikevaihdon toteumaan (liikevaihto yhteensä).

** Verrattu edellisen vuoden liikevaihdon toteumaan (liikevaihto yhteensä)

LIITE 1. (jatkuu) Apteekkien liikevaihto, lääkemyynti ja yleisten kauppatavaroiden myynti.

Liikevaihto-ryhmä (M€)	N	Vuosi	Lääke-myynti, keskiarvo (M€)	Lääke-myynti, mediaani (M€)	Lääke-myynti, yhteensä (M€)	Lääke-myynti, muutos-%*	Lääke-myynti, muutos-%**
< 0,9	11	2012	0,78	0,80	8,58	-	-
		2013	0,81	0,81	8,94	4,18	4,18
		2014	0,90	0,90	9,92	15,51	10,88
		2015	0,89	0,90	9,80	14,18	-1,15
0,9–1,3	41	2012	1,12	1,12	45,86	-	-
		2013	1,17	1,15	47,84	4,30	4,30
		2014	1,22	1,23	49,99	8,99	4,50
		2015	1,30	1,22	53,14	15,86	6,30
1,3–1,7	53	2012	1,48	1,48	78,22	-	-
		2013	1,51	1,49	79,94	2,20	2,20
		2014	1,59	1,56	84,28	7,75	5,43
		2015	1,66	1,61	87,93	12,41	4,33
1,7–2,1	68	2012	1,89	1,90	128,23	-	-
		2013	1,92	1,92	130,62	1,87	1,87
		2014	1,99	1,96	135,49	5,67	3,73
		2015	2,09	2,01	141,96	10,71	4,77
2,1–2,5	47	2012	2,29	2,28	107,79	-	-
		2013	2,36	2,33	110,96	2,94	2,94
		2014	2,46	2,43	115,55	7,21	4,14
		2015	2,60	2,49	121,99	13,18	5,57
2,5–2,9	56	2012	2,69	2,68	150,73	-	-
		2013	2,74	2,70	153,71	1,98	1,98
		2014	2,85	2,83	159,34	5,71	3,66
		2015	2,96	2,95	165,57	9,84	3,91
2,9–3,4	53	2012	3,23	3,25	171,08	-	-
		2013	3,36	3,32	178,09	4,09	4,09
		2014	3,41	3,36	180,86	5,72	1,56
		2015	3,53	3,53	187,00	9,30	3,39
3,4–4,0	60	2012	3,74	3,76	224,62	-	-
		2013	3,85	3,84	230,94	2,82	2,82
		2014	4,00	3,94	239,77	6,75	3,82
		2015	4,19	4,11	251,63	12,02	4,95
4,0–5,0	92	2012	4,57	4,58	420,22	-	-
		2013	4,67	4,69	429,77	2,27	2,27
		2014	4,78	4,75	439,82	4,67	2,34
		2015	4,91	4,90	451,86	7,53	2,74
5,0–7,5	87	2012	6,25	6,20	544,01	-	-
		2013	6,36	6,30	553,48	1,74	1,74
		2014	6,58	6,51	572,69	5,27	3,47
		2015	6,78	6,91	589,91	8,44	3,01
> 7,5	23	2012	10,49	8,66	241,31	-	-
		2013	10,82	9,18	248,78	3,10	3,10
		2014	11,10	9,64	255,23	5,77	2,59
		2015	11,33	10,31	260,69	8,03	2,14
Yhteensä	591	2012	3,59	3,14	2 120,65	-	-
		2013	3,68	3,21	2 173,06	2,47	2,47
		2014	3,80	3,26	2 242,95	5,77	3,22
		2015	3,93	3,38	2 321,48	9,47	3,50

* Verrattu vuoden 2012 lääkemyynnin toteumaan (lääkemyynti yhteensä).

** Verrattu edellisen vuoden lääkemyynnin toteumaan (lääkemyynti yhteensä).

LIITE 1. (jatkuu) Apteekkien liikevaihto, lääkemyynti ja yleisten kauppatavaroiden myynti.

Liikevaihtoryhmä (M€)	N	Vuosi	Yleisten kauppatavaroiden myynti, keskiarvo (t€)	Yleisten kauppatavaroiden myynti, mediaani (t€)	Yleisten kauppatavaroiden myynti, yhteensä (M€)	Yleisten kauppatavaroiden myynti, muutos-%*	Yleisten kauppatavaroiden myynti, muutos-%**
< 0,9	11	2012	54,89	69,37	0,60	–	–
		2013	49,46	47,49	0,54	–9,89	–9,89
		2014	53,09	72,53	0,58	–3,28	7,34
		2015	57,03	70,94	0,63	3,91	7,43
0,9–1,3	41	2012	135,72	115,02	5,56	–	–
		2013	146,12	123,48	5,99	7,67	7,67
		2014	153,00	128,20	6,27	12,74	4,71
		2015	157,79	133,86	6,47	16,26	3,13
1,3–1,7	53	2012	144,60	138,92	7,66	–	–
		2013	157,08	147,68	8,32	8,63	8,63
		2014	167,22	161,52	8,86	15,64	6,46
		2015	178,65	166,54	9,47	23,55	6,83
1,7–2,1	68	2012	197,82	186,26	13,45	–	–
		2013	218,66	193,90	14,87	10,53	10,53
		2014	218,85	206,24	14,88	10,63	0,09
		2015	212,48	215,25	14,45	7,41	–2,91
2,1–2,5	47	2012	209,75	215,95	9,86	–	–
		2013	241,16	234,04	11,33	14,97	14,97
		2014	260,72	241,80	12,25	24,30	8,11
		2015	250,92	248,59	11,79	19,63	–3,76
2,5–2,9	56	2012	260,09	277,17	14,57	–	–
		2013	284,87	290,00	15,95	9,53	9,53
		2014	282,60	282,70	15,83	8,65	–0,80
		2015	307,43	306,94	17,22	18,20	8,79
2,9–3,4	53	2012	230,86	286,04	12,24	–	–
		2013	249,60	291,87	13,23	8,12	8,12
		2014	249,14	294,70	13,20	7,92	–0,18
		2015	225,19	241,66	11,94	–2,45	–9,61
3,4–4,0	60	2012	295,30	339,81	17,72	–	–
		2013	329,75	376,28	19,78	11,66	11,66
		2014	325,34	365,85	19,52	10,17	–1,34
		2015	299,17	329,54	17,95	1,31	–8,04
4,0–5,0	92	2012	274,08	312,98	25,22	–	–
		2013	301,71	334,16	27,76	10,08	10,08
		2014	318,66	344,81	29,32	16,26	5,62
		2015	337,96	370,67	31,09	23,31	6,06
5,0–7,5	87	2012	398,47	226,24	34,67	–	–
		2013	409,95	121,30	35,67	2,88	2,88
		2014	407,81	124,71	35,48	2,34	–0,52
		2015	364,07	81,10	31,67	–8,63	–10,72
> 7,5	23	2012	543,89	185,72	12,51	–	–
		2013	493,08	148,32	11,34	–9,34	–9,34
		2014	417,63	145,12	9,61	–23,21	–15,30
		2015	317,73	111,30	7,31	–41,58	–23,92
Yhteensä	591	2012	260,67	187,84	154,05	–	–
		2013	278,84	201,05	164,79	6,97	6,97
		2014	280,55	205,11	165,81	7,63	0,62
		2015	270,70	201,49	159,98	3,85	–3,51

* Verrattu vuoden 2012 yleisten kauppatavaroiden myynnin toteumaan (yleisten kauppatavaroiden myynti yhteensä).

** Verrattu edellisen vuoden yleisten kauppatavaroiden myynnin toteumaan (yleisten kauppatavaroiden myynti yhteensä).

LIITE 2.
Apteekkien liikevoitto ennen satunnaisia eriä.

Liikevaihto-ryhmä ¹ (M€)	Vuosi	N	Liikevoitto ennen satunnaisia eriä, keskiarvo (t€)	Liikevoitto ennen satunnaisia eriä, mediaani (t€)	Liikevoitto ennen satunnaisia eriä, minimi (t€)	Liikevoitto ennen satunnaisia eriä, maksimi (t€)	Liikevoitto ennen satunnaisia eriä, muutos-% ²	Liikevoitto ennen satunnaisia eriä, muutos-% ³
< 0,9	2012	9	88,20	105,67	-5,53	130,45	-	-
	2013	10	92,28	108,86	-8,92	135,66	4,63	4,63
	2014	10	38,72	74,76	-261,38	144,73	-56,10	-58,04
	2015	10	29,34	38,31	-220,85	124,92	-66,73	-24,23
0,9–1,3	2012	34	118,44	119,27	-30,19	215,16	-	-
	2013	37	114,71	120,02	-259,52	199,92	-3,15	-3,15
	2014	29	129,09	124,40	31,78	218,16	8,99	12,54
	2015	23	128,23	124,88	60,24	205,01	8,27	-0,67
1,3–1,7	2012	40	147,64	142,14	68,17	238,75	-	-
	2013	50	147,96	150,05	27,45	385,24	0,22	0,22
	2014	47	153,91	160,71	9,72	255,89	4,25	4,02
	2015	45	158,79	154,63	-9,12	303,00	7,55	3,17
1,7–2,1	2012	56	172,10	183,61	21,25	479,72	-	-
	2013	57	179,09	184,19	32,22	287,81	4,06	4,06
	2014	68	181,08	184,51	-32,22	533,63	5,22	1,11
	2015	55	178,17	180,32	48,65	333,50	3,53	-1,61
2,1–2,5	2012	41	153,33	165,86	-197,77	299,68	-	-
	2013	37	176,48	181,97	-12,16	301,78	15,10	15,10
	2014	34	207,68	200,87	54,83	332,38	35,45	17,68
	2015	45	188,12	189,36	14,17	361,28	22,69	-9,42
2,5–2,9	2012	49	200,67	190,48	42,11	353,62	-	-
	2013	47	206,48	196,15	64,89	407,46	2,90	2,90
	2014	46	202,16	206,04	56,72	367,85	0,74	-2,09
	2015	38	217,83	220,36	65,30	329,43	8,55	7,75
2,9–3,4	2012	47	233,95	246,80	53,51	410,28	-	-
	2013	45	226,36	230,82	-26,31	427,03	-3,24	-3,24
	2014	58	239,73	239,21	-31,04	451,31	2,47	5,91
	2015	51	234,56	251,45	-0,89	401,13	0,26	-2,16
3,4–4,0	2012	52	266,01	270,70	-14,28	452,48	-	-
	2013	57	271,53	276,56	41,15	500,58	2,08	2,08
	2014	51	260,05	278,34	-28,71	517,98	-2,24	-4,23
	2015	52	281,76	293,17	33,80	528,30	5,92	8,35
4,0–5,0	2012	83	286,82	280,96	-327,68	1 115,30	-	-
	2013	90	269,14	284,93	-24,92	538,79	-6,16	-6,16
	2014	87	302,35	298,35	38,80	570,68	5,41	12,34
	2015	87	293,25	305,16	-6,08	513,78	2,24	-3,01
5,0–7,5	2012	84	380,52	393,36	12,36	698,71	-	-
	2013	82	375,80	384,46	-99,11	819,52	-1,24	-1,24
	2014	89	406,32	413,74	-55,58	1 485,82	6,78	8,12
	2015	100	377,60	374,30	-8,40	1 490,58	-0,77	-7,07
> 7,5	2012	23	590,56	583,13	195,04	1 198,53	-	-
	2013	26	552,04	474,86	235,12	1 478,85	-6,52	-6,52
	2014	26	571,00	527,34	204,32	109,98	-3,31	3,43
	2015	26	593,08	602,95	264,05	1 004,07	0,43	3,87
Yhteensä	2012	518	252,25	215,58	-327,68	1 198,53	-	-
	2013	538	249,19	214,58	-259,52	1 478,85	-1,21	-1,21
	2014	545	265,17	228,59	-261,38	1 485,82	5,12	6,41
	2015	532	267,36	233,23	-220,85	1 490,58	5,99	0,83

¹ Tarkastelu on tehty erikseen kunkin vuoden aineistosta siten, että ko. vuoden aikana tapahtuneet omistajanvaihdokset ja merkittävän puutteelliset tiedot on poistettu aineistosta. Apteekit on jaettu liikevaihtoryhmiin erikseen kunkin vuoden toteutuneen liikevaihdon mukaisesti.

² Verrattu vuoden 2012 liikevoiton (ennen satunnaisia eriä) keskiarvoon.

³ Verrattu edellisen vuoden liikevoiton (ennen satunnaisia eriä) keskiarvoon.

